



Azərbaycan Respublikası adından Q Ə T N A M Ə

İş № 2(103)-XXXX/XXXX

XXXX-cu il

Bakı şəhəri

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyası

Hakimlər – şərəfət Asif qızı Məmmədovanın sədrliyi və məruzəsi ilə,
Vüqar Təvəkgül oğlu Həsənov və Namiq Şamil oğlu Cəfərovdan ibarət tərkibdə,
Azər Aydın oğlu Mövlayevin katibliyi ilə,
iddiaçının vəkili XXXX oğlu və cavabdehin nümayəndəsi və vəkili XXXX oğlunun
iştirakı ilə,

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin XXXX-ci il tarixli, 2(001)-XXXX/XXXX
saylı qətnaməsindən cavabdeh XXXXoğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinə
əsasən mülki işə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin binasında, açıq məhkəmə iclasında
baxaraq,

müəyyən etdi:

XXXXoğlu iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək XXXXoğlundan
kommersiya fəaliyyəti ilə əlaqədar verilmiş pul vəsaitindən borclu qalmış 20660,88
manat pul vəsaitinin və 30 manat dövlət rüsumunun tutularaq ona ödənilməsi barədə
qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddia onunla əsaslandırılmışdır ki, XXXXoğlu ticarətlə məşğul olmaq məqsədilə
Almaniya Respublikasının Düseldorf şəhərindən Bakı şəhərinə mal gətirib gömrük
məntəqəsindən keçirmək üçün Almaniya da yaşayan XXXXvasitəsi ilə Bakı şəhərində
yaşayan XXXXoğlu ilə tanış olmuşdur. Belə ki, iddiaçı XXXXoğlu XXXXoğlu vasitəsilə
cavabdeh XXXXoğluna 1500 avro pul vermişdir. Daha sonra tərəflər arasında razılıq
əldə olunmuşdur ki, 16620,70 avro dəyərində 367 adda mallar XXXXoğlunun sürücüsü
Arifə təhvil verilsin, XXXX isə həmin malların təminatı kimi Bakı şəhərində olan
XXXXmarkalı avtomobili girov qoysun. Lakin avtomobil tranzit nömrəli olduğu üçün
XXXXoğlunun adına 1 ay müddətinə etibarnamə verilərək tranzitdə olan avtomobillərin
sənədlərini sonuncuya təhvil vermişdir. 2016-cı ilin iyul ayının əvvəllərində XXXXoğlu
Almaniyadan gətirilən malları Qazax rayon Qırmızı Körpü Gömrük keçid məntəqəsindən
keçirmək adı ilə XXXX Bakı şəhərində 4500 manat pul almış və yoxa çıxmışdır. XXXX-da
XXXX XXXXı axtarıb tapmış, sonuncu ona həmin malların Gömrük Komitəsinin
Qaçaqmalçılıqla Mübarizə İdarəsi tərəfindən yoxlanılması üçün saxlanıldığını bildirmişdir.
XXXX XXXX markalı, XU-605-15 tranzit nömrəli avtomobilini XXXX verərək, 1 həftə
ərzində malları gətirə bilməyəcəyi halda, avtomobili satmasını və satışdan əldə olunan
pul vəsaiti ilə malların dəyərini əvəz etməsini bildirmişdir. Həmin vaxtdan 2 ay
keçməsinə baxmayaraq, mallar iddiaçıya təhvil verilməmiş, ona görə də iddiaçı həmin
avtomobili 17000 manat pul müqabilində satmışdır. XXXX ayında XXXX malları onun

yaşadığı evə gətirmişdir. Mallara baxış zamanı məlum olmuşdur, malların bəziləri satılmış, bəziləri isə xarab olaraq yararsız vəziyyətə düşmüşdür. Bundan başqa, malların dəyəri 16620,70 avro yəni Azərbaycan manatı ilə 30415,88 manat olmuşdur. XXXXa yol pulu olaraq 1500 avro, yəni 2745 manat, malların gömrük məntəqəsindən keçirilməsi üçün isə 4500 manat pul verilmişdir. 37660,88 manat malların gətirilməsi və gömrük məntəqəsindən keçirilməsi üçün verilən pul vəsaitindən satılan avtomobilin 17000 manat dəyərini çıxandan sonra, XXXXin XXXX 20660,88 manat borcu qalmışdır.

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin XXXX-ci il tarixli, 2(001)-XXXX/XXXX sayılı qətnəəsi ilə iddia tələbi təmin edilmişdir.

Həmin qətnamədən narazı qalan cavabdeh apellyasiya şikayəti ilə məhkəməyə müraciət edərək, şikayətini iddia tələbinin əsaslarına dair hər hansı sübutun mövcud olmaması arqumentləri ilə əsaslandırılmış və qətnamənin ləğv edilməsini, iddia tələbinin rədd edilməsini xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının XXXX-ci il tarixli, 2(103)-XXXX/XXXX sayılı qətnaməsi ilə, apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək, Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2(001)-XXXX/XXXX sayılı, XXXX-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsi, iddianın təmin edilməsi, cavabdeh XXXXoğlundan 20 660,88 (iyirmi min altı yüz altmış manat, səksən səkkiz qəpik) manat və ödənilmiş dövlət rüsumuna görə 30 (otuz) manatın alınaraq iddiaçı XXXXoğluna verilməsi qət edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının 05 dekabr 2018-ci il tarixli, 2(102)-XXXX/XXXX sayılı qərarı ilə, cavabdeh XXXX oğlunun kassasiya şikayəti təmin edilmiş, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının XXXX-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş və iş yenidən baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Həmin qərarla göstərilmişdir ki, iş materiallarında cavabdehin iddiaçıya hansısa malın və yaxud əmlakın çatdırılması və iddiaçıya təhvil verilməsi barədə cavabdehin öhdəlik götürülməsinə dair heç bir müqavilə və öhdəlik olmamaqla, Tovuz Gömrük idarəsi tərəfindən verilən cavablardan görünür ki, cavabdeh tərəfindən gömrükdən keçirilən malların cəmi dəyəri 8025 manat təşkil etmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında iştirak edən cavabdehin nümayəndəsi və vəkili XXXX oğlu apellyasiya şikayətini müdafiə edərək, onun dəlillərinə uyğun izahat vermiş və şikayətin təmin edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən iddiaçının vəkili apellyasiya şikayətinin əsassız olduğunu bildirərək birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilmədən saxlanılmasını xahiş etmişdir.

Məhkəmə kollegiyası tərəflərin izahatını dinləyib, apellyasiya şikayətinin dəlillərini və iş materiallarını Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin iş üzrə göstərişləri baxımından araşdırmaqla hesab edir ki, apellyasiya şikayəti təmin edilməli, birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsi ləğv olunmalı və iddia rədd edilməlidir.

Belə ki, birinci instansiya məhkəməsi, tərəflər arasında podrat müqaviləsi üzrə münasibətlərin mövcud olmasına istinad edərək, cavabdehin isə müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyərək pulu iddiaçıya qaytarmadığı qənaətinə gəlmiş və iddia tələbini təmin etmişdir.

Kollegiya hesab edir ki, birinci instansiya məhkəməsi həmin nəticəyə tərəflərin qarşılıqlı münasibətlərini və sübutları düzgün qiymətləndirməməsi, eləcə də sübutetmə yükünün bölüşdürülməsi baxımından prosesual qanunvericiliyin müəyyənləşdirdiyi prinsiplərə əməl etməməsi səbəbindən gəlməklə, bununla həm də qətnamədə göstərdiyi dəlillərin işin hallarına uyğun olmamasına yol açmışdır.

Belə ki, hər hansı iddia tələbi üzrə hüquqi dəyərləndirmə prosesi ilk addım kimi iddiaçının tələbinə uyğun gələn iddia tələbinin qanuni əsasının tapılmasından və məhkəməyə bildirdiyi faktiki halların həmin iddia tələbinin qanuni əsasının dispozisiya şərtlərinə uyğun olmasının yoxlanılmasından ibarətdir. Buna görə, əgər irəli sürülmüş iddia tələbinin qanuni əsası tapılmırsa və ya faktiki hallar tapılan iddia tələbinin qanuni əsasının şərtləri, yəni dispozisiya əlamətləri ilə uzlaşmırsa hüquqi dəyərləndirmə məhkəmə üçün artıq başa çatmalıdır. Əlavə olaraq irəli sürülən dəlillərin araşdırılmasına ehtiyac qalmır, çünki işin həlli üçün bunun əhəmiyyəti yoxdur.

Bu mənada qeyd olunmalıdır ki, hazırkı iş üzrə hüquqi dəyərləndirmənin məqsədləri baxımından ilk növbədə tərəflər arasındakı münasibətlərə, əgər belə mülki hüquqi münasibətlər varsa, onların mülki qanunvericiliyə uyğunluğuna qiymət verilməlidir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 386.1-ci maddəsinə görə, zərər vurulması, əsassız varlanma və ya bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş digər əsaslar nəticəsində əmələ gəlməsi halları istisna olmaqla, öhdəliyin əmələ gəlməsi üçün onun iştirakçıları arasında müqavilə olmalıdır; həmin Məcəllənin 389.1-ci maddəsinə görə isə, mülki hüquq və vəzifələrin müəyyənləşdirilməsi, dəyişdirilməsi və ya xitamı haqqında iki və ya bir neçə şəxsin razılaşması müqavilə sayılır.

Kollegiyanın qənaətinə görə, tərəflər arasında sözügedən malların cavabdeh tərəfindən Almaniyadan Azərbaycana gətirilməsi və burada iddiaçıya verməsi barədə müqavilənin bağlanmış olduğu qənaətinə gəlmək mümkün deyildir. Belə ki, tərəflər arasında hər hansı notarial və ya sadə yazılı müqavilənin bağlandığı müəyyən edilməmişdir. Həmçinin qeyd edilən məzmununda şifahi müqavilənin mövcudluğu cavabdeh tərəfindən təkzib edilmişdir.

Daha sonra, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi Əməliyyat-İstintaq Baş İdarəsinin XXXX-cu il tarixli 1000-154/150-22/009168 sayılı məktubundan və ona əlavə edilmiş cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi haqqında XXXX-cı il tarixli qərarından görünür ki, Tovuz Gömrük İdarəsinin "Sınıq Körpü" gömrük postundan ölkə ərazisinə daxil olmuş "Ford Transit" markalı nəqliyyat vasitəsinin içində invoys sənədləri təqdim edilməmiş müxtəlif məhsulların aşkar edilməsi faktı ilə bağlı araşdırma aparılmış və Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertiza Mərkəzindən alınmış XXXX-cı il tarixli, 17501 nömrəli rəyinə əsasən, tədqiqata təqdim edilmiş 62 adda müxtəlif şampun, krem, sabun məhsulları və sair malların ümumilikdə qiyməti 8025,00 (səkkiz min iyirmi beş) manat təşkil edir.

Mülki Prosesual Məcəllənin 14.2-ci maddəsinə əsasən məhkəmə yalnız tərəflərin təqdim etdikləri sübutları araşdırmalı və onlardan istifadə etməli, 77.1-ci maddəsinə görə isə hər bir tərəf öz tələblərinin və etirazlarının əsası kimi istinad etdiyi halları sübuta yetirməlidir.

"Mahmudov Rusiyaya qarşı" iş üzrə XXXX-ci il tarixli qərarında Avropa Məhkəməsi xatırlatmışdır ki, Konvensiya araşdırmalarında sübutları qiymətləndirərkən, bir qayda olaraq, **"sübutetmə yükü təkzib edənin deyil, iddia edənin üzərinə düşür"** prinsipi rəhbər tutulur. Sübut kifayət qədər güclü, aydın və bir-birinə uyğun qənaətlərin həm mövcudluğundan və ya təkzibedilməz oxşar fakt ehtimallarından irəli gələ bilər. "Qavazov Bolqarıstana qarşı" iş üzrə XXXX-ci il tarixli qərarında isə həmin Məhkəmə qeyd etmişdir ki, "sübutları qiymətləndirərkən, bir qayda olaraq, "əsaslı şübhədən kənar" sübut standartları tətbiq edilir".

Kollegiya hesab edir ki, hazırkı iş üzrə sübutetmə yükü iddiaçının üzərinə düşdüyü halda o, sözügedən malların cavabdeh tərəfindən Almaniyadan Azərbaycana gətirilməsi

və burada iddiaçıya verməsi barədə razılaşdıqlarını, lakin cavabdehin üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirməməsini kifayətedici aydınlıqla sübut edə bilməmişdir.

Buna görə də məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, birinci instansiya məhkəməsi mübahisənin faktiki halları və tərəflərin münasibətləri ilə bağlı düzgün nəticəyə gəlməmişdir və apellyasiya şikayətinin dəlilləri qətnamənin ləğvi üçün əsas təşkil edir.

Mülki Prosessual Məcəllənin 384.0.2-ci maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi qətnaməni tamamilə və ya qismən ləğv edə bilər və birinci instansiya məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və ya əlavə təqdim olunmuş sübutlar əsasında yeni qətnamə qəbul edə bilər; 385-ci maddəsinə görə isə, qətnamədə göstərilmiş nəticələrinin işin hallarına uyğun gəlməməsi qətnamənin apellyasiya qaydasında ləğv edilməsi üçün əsas təşkil edir.

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 382, 384, 392, 393, 402 və 405-ci maddələrini rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası

qət etdi:

Apellyasiya şikayəti təmin olunsun.

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin XXXX-ci il tarixli, 2(001)-XXXX/XXXX sayılı qətnaməsi ləğv edilsin.

XXXXoğlunun XXXXoğluna qarşı "borcun tutulması" tələbinə dair iddiası təmin olunmasın.

Qətnamə işdə iştirak edən şəxslərə rəsmi qaydada verildiyi gündən 2 ay müddətində Bakı Apellyasiya Məhkəməsi vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki İşlər üzrə Məhkəmə Kollegiyasına kassasiya şikayəti verilə bilər.